

Promemoria

Tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv
hälso- och sjukvård

Juli 2024

Sammanfattning

I denna promemoria lämnas förslag till en ny förordning om tillfälligt statsbidrag till regioner och kommuner som inte ingår i en region, i syfte att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården genom omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder i verksamheten och dess administration. Vidare föreslås ändringar i förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet.

Regioner och kommuner som inte ingår i någon region ska enligt förslagen få ansöka om bidrag. En ansökan ska bl.a. innehålla en analys av hälso- och sjukvårdsverksamhetens ekonomiska förutsättningar. En ansökan ska även innehålla en redogörelse av områden inom hälso- och sjukvården med stora utvecklingsbehov, exempelvis till följd av lägre produktivitet eller kvalitet eller för att de är särskilt sårbara för välfärdsbrottslighet. Vidare ska en ansökan innehålla en beskrivning av den eller de åtgärder som bidraget söks för samt vad som ska uppnås med respektive åtgärd och den uppskattade kostnaden för åtgärden.

Det föreslås att det ska finnas ett särskilt beslutsorgan hos Kammarkollegiet, Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård, som ska pröva frågor om bidrag. Delegationen ska även kunna bistå med analyser av en regions eller en kommuns hälso- och sjukvårdsverksamhet och föreslå åtgärder som kan öka verksamhetens effektivitet. Delegationen ska bl.a. bedöma om de åtgärder som bidrag söks för är lämpliga för att uppfylla syftet att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården eller om det finns mer ändamålsenliga åtgärder. Bidrag ska kunna lämnas som hel- eller delfinansiering av sökta åtgärder. Vidare föreslås bestämmelser om att ett bidrag i vissa fall ska kunna återkrävas.

Förordningarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Förordningen om tillfälligt statsbidrag föreslås upphöra vid utgången av 2030.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	4
1.1	Förslag till förordning om tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård	4
1.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet.....	7
2	Tillfälligt statligt bidrag till regioner.....	9
2.1	Behov av stöd till regionerna.....	9
2.2	Ett bidrag för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården	9
2.3	En delegation för en effektiv hälso- och sjukvård	10
2.4	Ansökan om bidrag	11
2.5	Handläggning av ärenden om bidrag.....	12
2.6	Beslut om bidrag	12
2.7	Redovisning av mottaget bidrag.....	13
2.8	Utbetalning av bidrag	14
2.9	Återbetalningsskyldighet, återkrav och överklagande.....	14
3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	15
4	Konsekvenser	15
4.1	Syfte och alternativa lösningar	15
4.2	Samhällsekonomiska konsekvenser	16
4.3	Konsekvenser för regionerna.....	16
4.4	Övriga konsekvenser	16

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård

Härigenom föreskrivs följande

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag som får lämnas under perioden 2025–2030 till regioner i syfte att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården genom omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder i verksamheten och dess administration.

Bidrag får lämnas i mån av tillgängliga medel.

2 § Det som sägs i denna förordning om regioner gäller också kommuner som inte ingår i en region.

3 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen.

Förutsättningar för bidrag

4 § Bidrag får lämnas till enskilda regioner, eller till flera regioner i samverkan.

5 § Bidrag får inte lämnas för åtgärder som regionen får annat statligt stöd för.

6 § Bidrag får lämnas som hel- eller delfinansiering av åtgärder som ansökan omfattar.

Ansökan om bidrag

7 § Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård vid Kammarkollegiet prövar frågor om bidrag enligt denna förordning.

8 § En ansökan om bidrag ska vara skriftlig och ges in till Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård.

Kammarkollegiet får meddela närmare föreskrifter om tidpunkten för när ansökan ska ges in.

9 § En ansökan ska innehålla

1. en analys av de ekonomiska förutsättningarna i regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet,

2. en redogörelse av områden inom hälso- och sjukvården med stora utvecklingsbehov, och

3. en beskrivning av den eller de åtgärder som bidraget söks för samt vad som ska uppnås med respektive åtgärd och den uppskattade kostnaden för åtgärden.

Handläggning av ärenden om bidrag

10 § Om en ansökan inte är komplett eller om det finns behov av ytterligare uppgifter eller handlingar för att pröva ansökan, ska sökanden få tillfälle att inom en viss tid komplettera den.

11 § Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård ska bedöma om den eller de åtgärder som bidrag söks för är lämpliga för att uppnå syftet som anges i 1 §, eller om det finns mer ändamålsenliga åtgärder som bidrag i stället bör lämnas för.

Om delegationen bedömer att andra åtgärder än de som bidrag söks för är mer ändamålsenliga att ge bidrag för, ska sökanden underrättas om denna bedömning och få tillfälle att inom en viss tid yttra sig över bedömningen. Om sökanden begär att få justera sin ansökan med anledning av delegationens bedömning ska sökanden få tillfälle att inom en viss tid ge in en sådan justering.

12 § Om sökanden inte kompletterar sin ansökan eller inte ger in ett yttrande eller en justering av ansökan i tid, får Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård pröva ansökan i befintligt skick.

13 § När Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård fördelar bidrag ska den prioritera mellan och ge företräde till inkomna ansökningar som i högst utsträckning bedöms kunna uppfylla det syfte som anges i 1 §.

Beslut om bidrag

14 § Ett beslut om beviljande av bidrag ska innehålla

1. uppgift om bidragsbeloppets storlek,
2. uppgift om vilken eller vilka åtgärder som bidraget lämnas för,
3. uppgift om under vilken period åtgärden eller åtgärderna ska vidtas,
4. uppgift om huruvida bidragsmottagaren ska ge in en delredovisning,
5. uppgift om hur och när bidragsmottagaren ska redovisa enligt 15 §,
6. de övriga villkor som behövs för att tillgodose bidragets syfte,
7. vad som gäller i fråga om återbetalningsskyldighet enligt 17 §, och
8. vad som gäller i fråga om återkrav enligt 18 §.

Redovisning av mottaget bidrag

15 § Bidragsmottagaren ska vid den tidpunkt och på det sätt som anges i beslutet om bidrag redovisa för Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård hur bidraget har använts.

Om bidragsmottagaren enligt beslutet om bidrag ska ge in en delredovisning ska en sådan redovisning innehålla uppgifter om hur genomförandet av de åtgärder som bidraget avser fortgår.

En slutredovisning ska innehålla uppgifter om de genomförda åtgärderna och deras totala kostnad.

Utbetalning av bidrag

16 § Bidrag betalas ut av Kammarkollegiet i samband med att Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård beslutar om bidrag.

Återbetalningsskyldighet och återkrav av bidrag

17 § En bidragsmottagare är återbetalningsskyldig om

1. bidraget har beviljats på felaktiga grunder eller med för högt belopp,
2. ett villkor för bidraget inte har följts,
3. bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats, eller
4. bidraget har använts för annat ändamål än det har beviljats för.

18 § Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig, ska Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård besluta att helt eller delvis kräva tillbaka bidraget tillsammans med ränta. Om det finns särskilda skäl får delegationen besluta att helt eller delvis sätta ned kravet på återbetalning eller räntan.

Återkrav och ränta betalas in till Kammarkollegiet.

19 § Räntan betalas från och med den dag som infaller en månad efter det att beslut om återkrav har fattats. Räntesatsen ska vid varje tidpunkt överstiga statens utlåningsränta med två procentenheter.

Överklagande

20 § Beslut enligt denna förordning får inte överklagas.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Förordningen upphör att gälla vid utgången av 2030.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet ska införas sju nya paragrafer, 8 i, 15 e–15 i och 17 c §§, och närmast före 15 e § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 i §

Myndigheten utför de uppgifter som följer av förordningen (2024:000) om tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård.

Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård

15 e §

Inom myndigheten finns ett särskilt beslutsorgan som benämns Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård. Av förordningen (2024:000) om tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård framgår att delegationen prövar frågor om bidrag enligt den förordningen.

15 f §

Delegationen ska hålla regionerna och de kommuner som inte ingår i en region informerade om vilka åtgärder som det har beviljats bidrag för.

Delegationen får vid behov bistå en region eller en kommun som inte ingår i en region med en analys av regionens respektive kommunens hälso- och sjukvårdsverksamhet och föreslå åtgärder som kan öka verksamhetens effektivitet.

15 g §

Delegationen består av en ordförande och högst fyra andra ledamöter.

Delegationen är beslutsför när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande.

15 h §

Delegationen ansvarar för sina beslut.

Delegationen ansvarar för sin verksamhet i övrigt inför myndighetens ledning.

15 i §

Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för att delegationen tilldelas resurser för sin verksamhet och att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt och redovisas på ett tillförlitligt sätt.

17 c §

Ledamöter i Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård utses av regeringen för en bestämd tid. Regeringen utser även ordförande i delegationen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2025.

2 Tillfälligt statligt bidrag till regioner

2.1 Behov av stöd till regionerna

Utsikterna för regionernas ekonomi har försämrats de senaste åren, inte minst på grund av den höga inflationen. Det finns därför ett behov av att ge regionerna stöd för att kunna genomföra omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder för att förbättra situationen inom hälso- och sjukvården. De skillnader som uppmäts mellan regionerna när det gäller produktivitet och effektivitet indikerar att det finns utrymme för effektivisering. Rådet för främjande av kommunala analyser konstaterar i rapporten Produktivitet i regioner – En rapport om kostnader och volymer inom hälso- och sjukvården att kostnadsökningstakten har varit hög inom hälso- och sjukvården de senaste åren (RKA 2022 s. 3 och 4).

I 2024 års ekonomiska vårproposition konstaterar regeringen att det finns behov av att stödja regionerna i deras arbete med nödvändiga strukturåtgärder som kan effektivisera verksamheterna (prop. 2023/24:100 s. 14). I propositionen Vårändringsbudget för 2024 föreslog regeringen därför att medel skulle avsättas för att inrätta en effektivitetsdelegation för hälso- och sjukvården med syfte att stödja regionerna i genomförandet av strukturåtgärder (prop. 2023/24:99 s. 28). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:241). Kammarkollegiet har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2024 fått i uppdrag att förbereda inrättandet av en sådan delegation med avsikt att den ska kunna inleda sitt arbete den 1 januari 2025.

2.2 Ett bidrag för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården

Förslag: Samtliga regioner, och kommuner som inte ingår i en region, ska ges möjlighet att söka bidrag i syfte att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården genom omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder i verksamheten och dess administration. En ansökan ska kunna avse en enskild region eller kommun eller flera regioner och kommuner i samverkan.

Bidrag ska inte få beviljas för åtgärder som sökanden får annat statligt stöd för.

Bidraget ska få lämnas som hel- eller delfinansiering av åtgärder som ansökan omfattar och beviljas i mån av tillgängliga medel.

Skälen för förslaget: Även om regionernas förutsättningar och utmaningar skiljer sig åt bedöms det finnas potential att effektivisera hälso- och sjukvården i alla regioner. Bidrag bör därför kunna sökas av samtliga regioner, samt kommuner som i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) jämställs med regionerna, dvs kommuner som inte ingår i en region (i fortsättningen endast benämnda som regioner). Eftersom samverkan mellan regioner kan vara ett sätt att stärka effektiviteten bör vidare flera regioner ha möjlighet att lämna in en gemensam ansökan.

Bidraget bör få lämnas för sådana omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder som syftar till att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården. Bidrag bör dock inte få lämnas för åtgärder som regionen får annat statligt bidrag för.

Bidrag bör kunna lämnas som hel- eller delfinansiering av åtgärderna och beviljas i mån av tillgång på medel.

2.3 En delegation för en effektiv hälso- och sjukvård

Förslag: En delegation ska inrättas som ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet. Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård ska ha i uppgift att pröva frågor om bidrag för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården.

Delegationen ska hålla regionerna och de kommuner som inte ingår i en region informerade om vilka åtgärder som det har beviljats bidrag för. Delegationen ska vid behov få bistå en region eller en kommun som inte ingår i en region med en analys av regionens respektive kommunens hälso- och sjukvårdsverksamhet samt föreslå åtgärder som kan öka verksamhetens effektivitet.

Delegationen ska bestå av en ordförande och högst fyra andra ledamöter. Regeringen ska utse en ordförande och andra ledamöter för en bestämd tid. Delegationen ska vara beslutsför när ordföranden och minst hälften av ledamöterna är närvarande.

Skälen för förslaget: I 2024 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen att det ska tillsättas en delegation som ska stödja regionerna i arbetet med nödvändiga strukturåtgärder som kan effektivisera verksamheterna (prop. 2023/24:100 s. 14).

En delegation kan inrättas inom en befintlig myndighet, antingen som ett särskilt beslutsorgan eller som en nämndmyndighet med den befintliga myndigheten som värdmyndighet. Den befintliga myndigheten kan då ges i uppgift att ansvara för handläggande och administrativa uppgifter åt beslutsorganet eller nämndmyndigheten. Den nu aktuella delegationen ska arbeta med beslut om statsbidrag under en begränsad tid och bör inrättas som ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet. Delegationen kommer därmed att ansvara självständigt för sina beslut. Kammarkollegiet bör ges i uppgift att ansvara för handläggande och administrativa uppgifter åt delegationen, och bestämmelser om delegationens ansvar och organisation bör därför placeras i förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet. Delegationen bör få till uppgift att pröva frågor om sådana bidrag som föreslås i denna promemoria, och bör benämnas Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård. För att sprida goda exempel på effektiviseringsåtgärder bör delegationen vidare hålla regionerna informerade om vilka åtgärder som det har beviljats bidrag för. Delegationen bör vid förfrågan, och utifrån tillgängliga resurser, även ha möjlighet att bistå en region med en analys av regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet och föreslå åtgärder som kan öka verksamhetens effektivitet.

Delegationen bör bestå av högst fem ledamöter, inklusive ordföranden, som alla bör utses av regeringen. Delegationen bör vara beslutsför när ordföranden och minst hälften av ledamöterna är närvarande.

2.4 Ansökan om bidrag

Förslag: En ansökan om bidrag ska vara skriftlig och ges in till Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård.

Kammarkollegiet ska få meddela närmare föreskrifter om tidpunkten för när en ansökan ska ges in.

En ansökan ska innehålla

- en analys av de ekonomiska förutsättningarna i regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet,
- en redogörelse av områden inom hälso- och sjukvården med stora utvecklingsbehov, och
- en beskrivning av den eller de åtgärder bidraget söks för samt vad som ska uppnås med respektive åtgärd och den uppskattade kostnaden för åtgärden.

Skälen för förslaget: För att det ska vara möjligt att ta ställning till om en region ska beviljas bidrag behöver den sökande komma in med relevant underlag för denna bedömning. Eftersom riksdagen kan komma att meddela flera beslut om medel för bidrag under perioden 2025–2030 bedöms det inte lämpligt att i förordningen reglera tidpunkten för när en ansökan ska lämnas in. Kammarkollegiet bör i stället ges ett bemyndigande att meddela närmare föreskrifter om tidpunkten för när en ansökan ska ges in.

Bidrag bör endast kunna lämnas för åtgärder som förväntas leda till en långsiktigt ökad effektivitet av hälso- och sjukvården. För att delegationen ska kunna bedöma om det är lämpligt att bevilja bidrag för en eller flera av de sökta åtgärderna behöver delegationen få uppgift om vilka åtgärder som bidraget söks för och uppskattade kostnader. En ansökan bör vidare innehålla samtliga uppgifter som kan behövas för att ta ställning till om åtgärderna uppfyller syftet att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården. En ansökan bör därför innehålla bl.a. en analys av de ekonomiska förutsättningarna i regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet. En ansökan bör vidare innehålla en redogörelse av områden inom hälso- och sjukvården med stora utvecklingsbehov, exempelvis till följd av lägre produktivitet eller kvalitet eller för att de är särskilt sårbara för välfärdsbrottslighet. Slutligen bör en ansökan innehålla en beskrivning av den eller de åtgärder som bidraget söks för samt vad som ska uppnås med respektive åtgärd och den uppskattade kostnaden för åtgärden.

Vilka underlag som behövs i övrigt kan variera beroende på vilken eller vilka åtgärder som ansökan avser.

2.5 Handläggning av ärenden om bidrag

Förslag: Om en ansökan inte är komplett eller om det finns behov av ytterligare uppgifter eller handlingar för att pröva ansökan, ska sökanden få tillfälle att inom en viss tid komplettera den.

Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård ska bedöma om den eller de åtgärder som bidraget söks för är lämpliga för att uppnå syftet med bidraget, eller om det finns mer ändamålsenliga åtgärder som bidrag i stället bör lämnas för. Om delegationen bedömer att andra åtgärder än de som bidrag söks för är mer ändamålsenliga att ge bidrag för, ska sökanden underrättas om denna bedömning och få tillfälle att inom en viss tid yttra sig över bedömningen. Om sökanden begär att få justera sin ansökan med anledning av delegationens bedömning ska sökanden få tillfälle att inom en viss tid ge in en sådan justering.

Om sökanden inte kompletterar sin ansökan eller inte ger in ett yttrande eller en justering av ansökan i tid ska delegationen få pröva ansökan i befintligt skick.

Vid fördelning av bidrag ska delegationen prioritera mellan och ge företräde till de ansökningar som i högst utsträckning bedöms kunna uppfylla syftet med bidraget.

Skälen för förslaget: Delegationen kan behöva få in ytterligare uppgifter från sökanden för att kunna göra en bedömning av en ansökan och bör därför, vid behov, kunna begära in nödvändigt underlag.

Om en region inte lämnar uppgifter som anges i förordningen eller som särskilt efterfrågats av delegationen, bör det krävas att sökanden får möjlighet att komplettera ansökan inom viss tid. Delegationen bör innan ett beslut om bidrag fattas kunna bedöma om den eller de åtgärder som bidraget söks för är lämpliga för att uppnå syftet med bidraget, eller om det finns mer ändamålsenliga åtgärder som bidrag bör lämnas för. Det kan tänkas att en region söker bidrag för flera åtgärder, men att delegationen bedömer att endast en eller några av dessa åtgärder är lämpliga att bevilja bidrag för, eller att delegationen identifierar andra åtgärder som skulle vara mer ändamålsenliga att vidta utifrån bidragets syfte. Denna bedömning bör ske i nära dialog mellan delegationen och den sökande regionen för att säkerställa att åtgärden är anpassad till den sökandes förutsättningar. Delegationen bör därför ha en skyldighet att kommunicera sin bedömning med den sökande och samtidigt bereda denne möjlighet att yttra sig över bedömningen inom viss tid, samt i förekommande fall justera sin ansökan. Om något yttrande inte kommer in inom tidsfristen som angetts bör delegationen få pröva ansökan i befintligt skick.

Delegationen bör prioritera de ansökningar som bedöms ha högst sannolikhet att uppnå målet med bidraget, dvs. att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården.

2.6 Beslut om bidrag

Förslag: I ett beslut om bidrag ska Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård ange

- bidragsbeloppets storlek,
- vilken eller vilka åtgärder som bidraget lämnas för,
- under vilken period åtgärderna ska vidtas,
- huruvida bidragsmottagaren ska ge in en delredovisning,
- hur och när redovisning ska ske,
- övriga villkor som behövs för att tillgodose bidragets syfte,
- vad som gäller i fråga om återbetalningsskyldighet, och
- vad som gäller i fråga om återkrav.

Skälen för förslaget: Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård bör besluta om bidrag och de villkor som krävs för att syftet med bidraget ska tillgodoses, dvs. att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården.

Av beslutet bör det framgå med vilket belopp och för vilken eller vilka åtgärder som bidraget beviljats. Det bör även framgå under vilken period åtgärderna ska vidtas. Delegationen bör också få ange andra villkor för bidraget om det är lämpligt för att tillgodose bidragets syfte.

Av beslutet bör vidare framgå hur och när slutredovisning ska ske samt om, och i så fall hur och när, delredovisning ska ske (se vidare avsnitt 2.7). Av beslutet bör det också framgå vad som gäller i fråga om återbetalningsskyldighet och återkrav (se vidare avsnitt 2.9).

2.7 Redovisning av mottaget bidrag

Förslag: Den som har beviljats bidrag ska senast vid den tidpunkt och på det sätt som anges i beslutet redovisa för Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård hur bidraget har använts.

En slutredovisning ska alltid innehålla uppgifter om de genomförda åtgärderna och deras totala kostnad.

Om bidragsmottagaren enligt beslutet om bidrag ska ge in en delredovisning ska en sådan redovisning innehålla uppgifter om hur genomförandet av de åtgärder som bidraget avser fortgår.

Skälen för förslaget: Uppföljning är en viktig del vid bidragsgivande och det är angeläget att de regioner som beviljas medel återrapporterar sina resultat. De åtgärder som bidrag lämnas för kommer dock sannolikt att skilja sig åt mellan de enskilda regionerna och det bör därför inte på förhand bestämmas exakt vilken typ av redovisning som ska ges in. Det är mer ändamålsenligt att överlåta åt delegationen att närmare bestämma detta i samband med beslutet om bidrag. Delegationen bör också kunna styra när redovisning ska ges in. Om delegationen bedömer det som lämpligt bör beslut om bidrag också kunna förenas med villkor om delredovisning. För att delegationen ska kunna bedöma hur de beviljade medlen har använts bör en slutredovisning alltid innehålla uppgifter om de åtgärder som regionen har vidtagit och deras totala kostnad. En delredovisning har ett annat syfte och bör därför, i de fall sådan redovisning blir aktuell, inriktas på en redogörelse för hur arbetet med genomförandet av de åtgärder som bidraget avser fortgår.

Av avsnitt 2.6 framgår att beslutet om bidrag ska innehålla uppgift om huruvida bidragsmottagaren ska ge in en delredovisning samt hur och när redovisning ska ske.

2.8 Utbetalning av bidrag

Förslag: Bidrag ska betalas ut av Kammarkollegiet i samband med att Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård beslutar om bidrag.

Skälen för förslaget: Utbetalning av bidrag bör administreras av Kammarkollegiet efter besked från Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård. Det är viktigt att arbetet med åtgärderna påbörjas så tidigt som möjligt och en tidig utbetalning av bidraget ger regionerna bättre förutsättningar för det. Hela bidragsbeloppet bör därför betalas ut till sökanden redan i samband med beslutet om bidrag.

2.9 Återbetalningsskyldighet, återkrav och överklagande

Förslag: En bidragsmottagare ska vara återbetalningsskyldig om bidrag har beviljats på felaktiga grunder eller med för högt belopp, ett villkor för bidraget inte har följts, bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller bidraget har använts för annat ändamål än det har beviljats för.

Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig, ska delegationen besluta att helt eller delvis kräva tillbaka bidraget tillsammans med ränta. Röntan ska betalas från och med den dag som infaller en månad efter det att beslut om återkrav har fattats. Räntesatsen ska vid varje tidpunkt överstiga statens utlåningsränta med två procentenheter. Återkrävda bidrag och ränta ska betalas in till Kammarkollegiet. Om det finns särskilda skäl ska delegationen få besluta att helt eller delvis sätta ned kravet på återbetalning eller räntan.

Beslut enligt förordningen ska inte få överklagas.

Skälen för förslaget: Det är angeläget att bidraget används för de åtgärder som anges i beslutet och i enlighet med bidragets syfte. Delegationen bör därför kunna besluta att en region ska bli återbetalningsskyldig för mottaget bidrag. Återbetalningsskyldighet bör föreligga om bidraget har beviljats på felaktiga grunder eller med för högt belopp, ett villkor för bidraget inte har följts, bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller bidraget har använts för annat ändamål än det har beviljats för.

Den som är återbetalningsskyldig bör betala dröjsmålsränta på återkravet. Ränta bör betalas från och med den dag som infaller en månad efter det att beslut om återkrav har fattats. Räntesatsen bör vid varje tidpunkt överstiga statens utlåningsränta med två procentenheter. Återkrävda bidrag och ränta bör betalas in till Kammarkollegiet.

Om det finns särskilda skäl bör delegationen ha möjlighet att besluta om att helt eller delvis sätta ned kravet på återbetalning eller räntan.

Beslut som delegationen fattar med stöd av den föreslagna förordningen bör inte få överklagas.

Av avsnitt 2.6 framgår att beslutet om bidrag ska innehålla uppgifter om vad som gäller i fråga om återbetalningsskyldighet och återkrav.

3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Förordningen om tillfälligt statsbidrag för en effektiv hälso- och sjukvård ska träda i kraft den 1 januari 2025 och upphöra vid utgången av 2030.

Förordningen om ändring i förordningen med instruktion för Kammarkollegiet ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Bedömning: Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: Eftersom regionerna har ett ansträngt läge, både när det gäller ekonomi och kapacitet, är det angeläget att förordningarna som syftar till att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården kan träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2025. Förordningen om tillfälligt statligt bidrag för en effektiv hälso- och sjukvård bör upphöra att gälla vid utgången av 2030, vilket bör framgå av förordningen.

Förslagen bedöms inte vara sådana att de motiverar särskilda övergångsbestämmelser.

4 Konsekvenser

4.1 Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslagen är att regionerna ska kunna genomföra omstrukturings- eller effektiviseringsåtgärder för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården.

Förslagen innehåller ett nytt riktat statsbidrag till regionerna. Trots att bidrag till kommunsektorn i första hand bör ges i form av generella statsbidrag är detta bidrag motiverat bl.a. till följd av syftet med bidraget och att det är tidsbegränsat.

Ett alternativ till promemorians förslag skulle kunna vara att bidrag fördelas till de regioner som regeringen anser är i störst behov bidrag. Ett annat alternativ skulle kunna vara att fördela bidraget i kronor per invånare till de regioner som ansökt om bidrag. Dessa alternativ bedöms dock inte uppfylla syftet med bidraget, dvs. att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården. Samtliga regioner bedöms ha möjlighet att vidta åtgärder för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården. Regioner som ansöker om bidrag för att vidta åtgärder bör dock rimligtvis vara mer motiverade att genomföra de åtgärder som krävs. Vissa typer av åtgärder borde vidare kosta lika mycket för samtliga regioner, eller i varje fall inte vara proportionella till regionernas storlek. En fördelning i kronor per invånare skulle därmed kunna leda till att befolkningsmässigt mindre regioner i högre utsträckning skulle behöva finansiera nödvändiga åtgärder med egna medel och den procentuella bidragsdelen skulle därmed kunna bli lägre för sådana regioner jämfört med befolkningsmässigt större regioner.

Bidrag bör därför ges till de regioner som lämnar in ansökningar som i hög utsträckning kan antas leda till ökad effektivitet i hälso- och sjukvården.

4.2 Samhällsekonomiska konsekvenser

De medel som kan komma att avsättas 2025–2030 skulle syfta till att bidra till en starkare ekonomisk ställning hos regionerna samt en förbättrad kvalitet inom hälso- och sjukvården. Effektiviseringsåtgärderna kommer därmed att bidra både till det finanspolitiska målet om det kommunala balanskravet och en ökad patientnytta.

4.3 Konsekvenser för regionerna

Det kommer att vara frivilligt för regioner att ansöka om bidrag för omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder. Förslagen innebär därmed inte några nya ålägganden för regionerna och inskränker därför inte den kommunala självstyrelsen. Den kommunala finansieringsprincipen blir därför inte heller tillämplig.

Förslagen förväntas stärka effektiviteten inom hälso- och sjukvården på såväl kort som lång sikt. Det kan också leda till att synliggöra goda exempel på åtgärder för ökad effektivitet som kan inspirera till ett fortsatt effektiviseringsarbete inom den offentliga sektorn.

4.4 Övriga konsekvenser

Enligt förslagen ska ett särskilt beslutsorgan, Delegationen för en effektiv hälso- och sjukvård, inom Kammarkollegiet pröva frågor om det föreslagna bidraget. Eftersom det för närvarande inte finns ett sådant beslutsorgan innebär förslagen att det kommer att behöva inrättas ett sådant inom Kammarkollegiet för detta ändamål. Detta kommer att medföra ökade kostnader för Kammarkollegiet, främst i form av kostnader för personal som ska bistå delegationen.

Förslagen bedöms inte medföra några andra konsekvenser än de som nu beskrivits. Förslagen bedöms således exempelvis inte ha någon betydelse för den offentliga servicen i olika delar av landet, för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen eller för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag. Förslagen bedöms inte heller medföra några effekter för sysselsättningen, miljön eller samhället i övrigt. Förslagen träffar vidare kvinnor och män på samma sätt och bedöms inte medföra några ekonomiska eller andra effekter för jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslagen bedöms vara förenliga med EU-rätten.

Det bedöms inte finnas behov av några särskilda informationsinsatser. För att regionerna ska få del av information om förslagen bedöms det vara tillräckligt att Kammarkollegiet publicerar informationen på sin webbplats.